

De Aosta-vallei : een paradijs voor lepidopterologen, addendum 5 (Lepidoptera)*

Marcel FAQUAET

In dit addendum behandel ik de soorten waargenomen tijdens twee voorjaarsreizen, nl. 7-14.IV.1990 en 4-11.V.1991. In 1990 was het weer overdag goed, maar 's nachts ongunstig voor nachtvlinderonderzoek. Meestal kwam de temperatuur niet boven 9°C. Toch stelde ik 2 keer de lamp op te Avise en 3 keer te Clavel. Dagvlinders werden verzameld te Avise en Pondel en ook langs de weg tussen Saint-Vincent en Emaresse (ca. 1300 m) (zie tabel 1). Vooral te Pondel bleek de toestand erg verslechterd door de aanplanting van dennen en lorken, waardoor deze vliegtplaats van o.a. *Hipparchia statilinus* en *Agrodiaetus humedasmae* ernstig wordt verstoord. Volgens Dr. F. HELLMANN (Milaan) en Dr. M. BOCCA (Museo regionale di Scienze naturali de Saint-Pierre) moet dit gebied zo snel mogelijk beschermd worden.

In 1991 waren de weersomstandigheden ronduit slecht. Op 7 mei kon ik te Cerellaz (fig. 1) dagvlinders waarnemen (zie tabel 1). Het werd niet warmer dan 18°C. Enkel *Erebia triaria* vloog talrijk. Nachtvlinderonderzoek gebeurde te Avise op 5 mei en te Cerellaz op 7, 8 en 9 mei (zie tabel 2). Soorten aangeduid met een asterisk worden achteraan bekomentarieerd.

Tabel 1 : Dagvlinders waargenomen in de Aosta-vallei, voorjaar 1990 en 1991.

Soort	Avise	Pondel	St.Vincent	Cerellaz
<i>Iphiclides podalirius</i> LINNAEUS	x	x	x	
<i>Pieris manni</i> MAYER			x	
<i>Pieris napi</i> LINNAEUS	x	x	x	
<i>Pontia daplidice</i> LINNAEUS				x
<i>Anthocharis cardamines</i> LINNAEUS	x	x	x	x
<i>Gonepteryx rhamni</i> LINNAEUS		x		
<i>Polygonia c-album</i> LINNAEUS		x		
<i>Aglais urticae</i> LINNAEUS		x		
<i>Nymphalis polychloros</i> LINNAEUS	x	x		
<i>Nymphalis antiopa</i> LINNAEUS	x	x		
<i>Inachis io</i> LINNAEUS			x	
<i>Issoria lathonia</i> LINNAEUS			x	x
<i>Erebia triaria</i> DE PRUNNER				x
<i>Hamearis lucina</i> LINNAEUS				x
<i>Polyommatus icarus</i> ROTTEMBURG				x
<i>Pyrgus malvoides</i> ELWES & EDWARDS	x	x		
<i>Spialia sertorius</i> HOFFMANNSEGG			x	
<i>Carcharodus alceae</i> ESPER			x	
<i>Erynnis tages</i> LINNAEUS				x

* zie *Phegea* 14 : 47-59, 91-107, 131-144, 195-208; 16 : 85-92; 17 : 27-30, 145-159; 19 : 39-42.

Tabel 2 : Nachtlinders waargenomen in de Aosta-vallei voorjaar 1990 en 1991.

Soort	Avisé	Clavel	Cerellaz
<i>Dyspessa ulula</i> BORKHAUSEN			x
<i>Endromis versicolora</i> LINNAEUS			x
<i>Macrothylacia rubi</i> LINNAEUS			x
<i>Phyllodesma ilicifolia</i> LINNAEUS			x
<i>Saturnia pyri</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Eudia pavonia</i> LINNAEUS	x		x
<i>Tethea or</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Achlya flavicornis</i> LINNAEUS		x	
<i>Polyploca ridens</i> FABRICIUS	x		x
<i>Xanthorhoe fluctuata</i> LINNAEUS			x
<i>Cataclysmo riguata</i> HÜBNER *1		x	
<i>Anticlea badiata</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Anticlea derivata</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	
<i>Chloroclysta siterata</i> HUFNAGEL		x	
<i>Chloroclysta miata</i> LINNAEUS			x
<i>Thera obeliscata</i> HÜBNER			x
<i>Horisme vitalbata</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Horisme calligraphata</i> HERRICH-SCHÄFFER			x
<i>Rheumaptera cervinalis</i> SCOPOLI	x	x	x
<i>Triphosa dubitata</i> LINNAEUS	x	x	x
<i>Eupithecia cocciferata</i> MILLIÈRE *2	x		x
<i>Eupithecia absinthiata</i> CLERCK			x
<i>Lobophora halterata</i> HUFNAGEL	x		x
<i>Trichopteryx carpinata</i> BORKHAUSEN	x	x	x
<i>Semiothisa clathrata</i> LINNAEUS			x
<i>Selenia lunularia</i> HÜBNER			x
<i>Lycia hirtaria</i> CLERCK	x	x	x
<i>Cleora cinctaria</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Gnophos ambiguus</i> DUPONCHEL	x		
<i>Mimas tiliae</i> LINNAEUS			x
<i>Tritophia tritophus</i> DENIS & SCHIFF.		x	x
<i>Drymonia ruficornis</i> HUFNAGEL	x		x
<i>Pheosia tremula</i> CLERCK			x
<i>Pterostoma palpina</i> CLERCK			x
<i>Clostera pigra</i> HUFNAGEL			x
<i>Meganola strigula</i> DENIS & SCHIFF. *3	x		
<i>Agrotis cinerea</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Cerastis rubricosa</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Hada nana</i> HUFNAGEL			x
<i>Pachetra sagittigera</i> HUFNAGEL *4	x		x
<i>Mamestra biren</i> GOEZE *5		x	x
<i>Panolis flammea</i> DENIS & SCHIFF.		x	
<i>Egira conspicularis</i> LINNAEUS	x		x
<i>Orthosia cruda</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Orthosia miniosa</i> DENIS & SCHIFF. *6	x		
<i>Orthosia gracilis</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Orthosia stabilis</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	
<i>Orthosia incerta</i> HUFNAGEL	x	x	x
<i>Orthosia munda</i> DENIS & SCHIFF. *7	x	x	
<i>Orthosia gothica</i> LINNAEUS	x	x	x
<i>Mythimna sicula scirpi</i> DUPONCHEL	x	x	x
<i>Lithophane semibrunnea</i> HAWORTH		x	

<i>Lithophane socia</i> HUFNAGEL			x
<i>Lithophane ornitopus</i> HUFNAGEL	x	x	x
<i>Xylocampa areola</i> ESPER *8	x	x	
<i>Valeria oleagina</i> DENIS & SCHIFF. *9		x	x
<i>Blepharita adusta</i> ESPER			x
<i>Eupsilia transversa</i> HUFNAGEL *10		x	
<i>Jodia croceago</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Conistra rubiginea</i> DENIS & SCHIFF.	x	x	x
<i>Conistra erythrocephala</i> DENIS & SCHIFF.	x		
<i>Spudaea ruticilla</i> ESPER *11	x	x	
<i>Acronicta megacephala</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Actinotia hyperici</i> DENIS & SCHIFF.			x
<i>Paradrina clavipalpis</i> SCOPOLI			x
<i>Callistege mi</i> CLERCK			x
<i>Euclidia glyphica</i> LINNAEUS			x
<i>Autophila dilucida</i> HÜBNER			x
<i>Hypena obesalis</i> TREITSCHKE			x

Kommentaar

1. *Catalysme riguata* HÜBNER : zeer vroege vangst. Volgens FORSTER & WOHLFAHRT (1981) is de vliegtijd van einde april tot begin juni en van midden juli tot einde augustus. Volgens RAPPAZ (1979) vliegt de soort in Wallis (Zwitserland) in twee overlappende generaties van mei tot augustus en volgens HELLMANN (1987) vliegt *riguata* in de «Brenta-Gruppe» gewoon in juni en juli.

2. *Eupithecia cocciferata* MILLIÈRE : FORSTER & WOHLFAHRT (1981) geven het Gardameer als vliegplaats. HELLMANN (1987) zag de soort niet in de «Brenta-Gruppe» en RAPPAZ (1979) vermeldt *cocciferata* niet uit Wallis.

3. *Meganola strigula* DENIS & SCHIFFERMÜLLER : slechts één ex. te Avisa, een zeer vroege waarneming. Volgens HELLMANN (1987) vliegt de soort in de «Brenta-Gruppe» lokaal en niet gewoon vanaf einde juni tot einde augustus. Volgens RAPPAZ (1979) vliegt *strigula* redelijk gewoon in Wallis in één generatie in juni-juli.

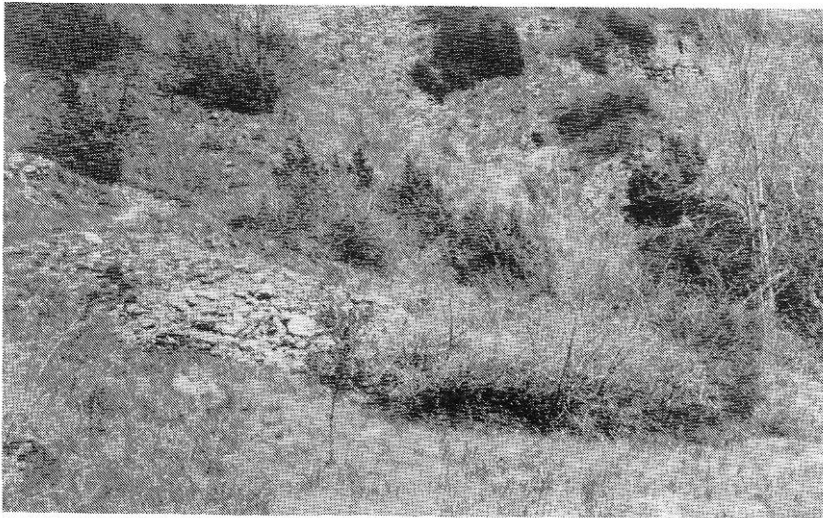
4. *Pachetra sagittigera* HUFNAGEL : één ex. te Avisa, een vroege vangst. In de «Brenta-Gruppe» van begin mei tot juli (HELLMANN 1987) en in Wallis van mei tot juli (RAPPAZ 1979).

5. *Mamestra biren* GOEZE : een vroege vangst te Clavel. Volgens HELLMANN (1987) vliegt de soort van juni tot augustus en volgens RAPPAZ (1979) van mei tot augustus.

6. *Orthosia miniosa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER : slechts één ex. te Avisa. Volgens HELLMANN (1987) en RAPPAZ (1979) tamelijk gewoon in de «Brenta-Gruppe» en in Wallis. Volgens BERIO (1985) is *miniosa* nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

7. *Orthosia munda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER : volgens BERIO (1985) is deze soort nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

8. *Xylocampa areola* ESPER : HELLMANN (1987) nam deze soort niet waar in de «Brenta-Gruppe». Volgens RAPPAZ (1979) is het een zeldzame

Figuur 1 : Cerellaz, droge grashelling op ca. 1250 m, met sleedoorn, jeneverbes en berk. Biotoop voor *Erebia triaria* DE PRUNNER.

verschijning in Wallis. Volgens BERIO (1985) nog niet uit de Aosta-vallei bekend.

9. *Valeria oleagina* DENIS & SCHIFFERMÜLLER : gewoon te Clavel. HELLMANN (1987) nam de soort niet waar in de «Brenta-Gruppe». Volgens RAPPAZ (1979) is ze zeldzaam en lokaal in Wallis in maart-april. BERIO (1985) geeft geen waarnemingen uit de Aosta-vallei.

10. *Eupsilia transversa* HUFNAGEL : volgens BERIO (1985) niet in de Aosta-vallei waargenomen.

11. *Spudaea ruticilla* ESPER : gewoon op stroop en licht te Avise en Clavel. Volgens HELLMANN (1987) niet in de «Brenta-Gruppe», zeldzaam in Wallis en in heel Zwitserland (RAPPAZ 1979) en nog niet in de Aosta-vallei waargenomen (BERIO 1985).

Dankbetuiging

Aan Willy DE PRINS voor het determineren van een paar soorten door genitaalonderzoek, en aan Dr. F. HELLMANN die zo vriendelijk was van Milaan naar de Aosta-vallei te komen om mij een paar dagen gezelschap te houden.

Literatuur

- Berio, E., 1985. Fauna d'Italia. Lepidoptera, Noctuidae I. Generalita, Hadeninae, Cucullinae. Ed. Calderini, Bologna, Italia.
- Forster, W. & Wohlfahrt, T.A., 1981. Die Schmetterlinge Mitteleuropas. V Spanner. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- Hellmann, F., 1987. Die Macrolepidopteren der Brenta-Gruppe (Trentino-Oberitalien) (Lepidoptera). - *Studi Trentini di Scienza Naturali* 63 : 3-166.
- Rappaz, R., 1979. Les papillons du Valais (Macrolépidoptères). Imp. Pillet, Martigny, Suisse.